



29 marzec 2021 r.

Stanowisko CEE Digital Coalition w sprawie obecnego stanu i reformy systemu opłaty reprograficznej

Jako branża cyfrowa i nowoczesnych technologii państw Europy Środkowo-Wschodniej reprezentowana przez podpisane poniżej organizacje, zajmujemy nasze stanowisko w sprawie systemu finansowania pracy twórców opartego na opłacie reprograficznej w krajach Unii Europejskiej.

CEE Digital Coalition podziela wspólny cel umacniania Jednolitego Rynku Cyfrowego w naszym regionie i w całej Unii Europejskiej oraz zabiega o tworzenie jednolitego środowiska regulacyjnego przystosowanego do realiów współczesnej Europy. W tym względzie, że obecny system wynagradzania pracy twórców oparty o opłatę reprograficzną jest przestarzały i niedostosowany do dzisiejszych warunków.

Zgadza się, że praca artystów zasługuje na system godnego i sprawiedliwego finansowania. Powinien on jednak mieć na względzie wszystkie podlegające mu podmioty. Będąc zobowiązanymi do uwzględniania opłaty reprograficznej w cenach urządzeń zgodnie z krajowymi przepisami i przekazywania środków organizacjom zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, producenci i dystrybutorzy urządzeń elektronicznych są kluczowym elementem obowiązującego mechanizmu. System ten nie odpowiada jednak dzisiejszym warunkom technologicznym i zachowaniom społecznym.

Po pierwsze, od lat 60 XX w., gdy wdrożono opłatę reprograficzną, poczyniono ogromny postęp pod względem technologii, stosowanych urządzeń i metod pozyskiwania wytworów pracy artystów. W momencie wprowadzenia opłaty reprograficznej, zaprojektowana ona była po to, by rekompensować

uszczerbek ponoszony przez artystów na skutek kopiowania ich pracy przez konsumentów. By osiągnąć ten efekt, urządzenia i nośniki dające możliwość tworzenia lub przechowywania kopii, stały się przedmiotem opłaty. Wraz z odejściem do lamusa kaset magnetofonowych i VHS oraz płyt CD, nieaktualny stał się zamysł stojący za opłatą reprograficzną. Kopiowanie wytworów pracy artystów to zanikające zjawisko. Dostępne są dziś niezliczone nowe sposoby konsumowania dzieł kultury, na czele z usługami streamingowymi. Nowe modele odbioru zastąpiły nawyk kopiowania wytworów kultury. W tym samym czasie mechanizm opłaty reprograficznej nie ewoluował, stając się przestarzałym. Nowe metody prowadzenia biznesu i modele usługowe wyprzedziły nieaktualne ramy opłaty reprograficznej, odbiegającej od dzisiejszych realiów konsumowania i doświadczania dzieł kultury. Wraz z zanikaniem uzasadnionych podstaw dla opłaty, system nie jest w stanie nadążyć za technologią, rozwojem urządzeń i aktualnymi sposobami kontaktu z kulturą, a ponadto nie spełnia celu, w jakim powstał.

Krajobraz technologiczny uległ drastycznej przemianie od czasu wprowadzenia opłaty reprograficznej i leciwy system nie służy dziś podmiotom, których dotyczy. Wymagana jest reforma tego przestarzałego mechanizmu, aby zapewnić możliwość rekompensaty i finansowania ciężkiej pracy środowisk artystycznych, jednocześnie odpowiadając na aktualne warunki technologiczne i szanując istotną rolę naszej branży w omawianym systemie.

Po drugie, od czasu powstania opłaty reprograficznej stałą praktyką jest niekończące się aktualizowanie regulowanych krajowo list podlegających jej urządzeń i nośników. Rozwiązanie takie okazuje się niewydajne wobec dynamicznego rozwoju technologicznego i społecznego. Sprawia to, że dzisiejszy system nie radzi sobie z nadejściem nowych rozwiązań, które powstają szybciej, niż możliwe jest dostosowanie ram prawnych do dostępnych na rynku produktów i usług. Już dziś, stan prawny jest oderwany od rzeczywistych warunków technologicznych i trendów w pozyskiwaniu twórczości artystów. Obowiązujący system nie jest w stanie sprostać dzisiejszym potrzebom twórców i branży zebranej wokół podlegającym mu urządzeniom. Przez dekady akumulownia różnic, aktualny niejednolity system jest nieefektywny w skali Europy, ponieważ rozbieżności w jego działaniu występują nawet na poziomie blisko współpracujących państw naszego regionu. Stoi on tym samym w sprzeczności z ideą integracji. Postęp technologiczny i stale rosnąca na sile cyfryzacja wymaga uniwersalnego ładu prawnego, zdolnego do dotrzymania kroku trwającym procesom, a przestarzała opłata reprograficzna ogranicza szybki rozwój i dostępność nowych technologii i usług. Potrzeba reformy systemu opłaty reprograficznej wyrasta z ducha europejskiej integracji i jest zgodna ze stałymi staraniami na rzecz budowania Jednolitego Rynku Cyfrowego w Unii Europejskiej.

Jesteśmy przekonani, że aby rozwiązać opisane powyżej problemy i odpowiedzieć na wymagania dzisiejszej technologii i społeczeństwa, bardziej niż kiedykolwiek potrzebna jest gruntowna przebudowa systemu finansowania pracy artystów opartego na opłacie reprograficznej. Dalsze odwlekanie tego procesu wraz z nieuchronnym rozwojem nowych urządzeń, modeli biznesowych i sposobów obcowania z twórcami artystów na całym świecie, wzmoży jedynie opisane trudności w całej Europie. Zachęcamy Komisję Europejską, by odpowiedziała na wezwanie do opracowania nowego,

uniwersalnego i sprawiedliwego modelu, gwarantującego dobrobyt artystów oraz branży cyfrowej i nowoczesnych technologii w regionie Europy Środkowo-Wschodniej oraz w całej Unii Europejskiej.

Konieczny jest dziś jednolity, nowoczesny mechanizm, który będzie gwarantem sprawiedliwych rozwiązań zarówno dla społeczności artystycznej w Europie, jak i obszernej branży producentów, importerów i dystrybutorów urządzeń elektronicznych i który zapewni dalszą integrację Unii Europejskiej i jej rynku.

Wzywamy Komisję Europejską, by dołączyła do dialogu i zaakceptowała nasze zaproszenie na spotkanie z przedstawicielami branży cyfrowej Europy Środkowo-Wschodniej, aby przedyskutować temat dzisiejszego kształtu i przyszłości systemu opłaty reprograficznej w Unii Europejskiej.

Podpisane przez:

- √ APDETIC - Association of Producers and Distributors of IT&C Equipment – Romania
- √ ASE - Consumer Electronics Association of the Czech Republic
- √ The ICT Association of Slovenia (ZIT) – Chamber of Commerce and Industry of Slovenia
- √ Digital Poland Association (ZIPSEE)
- √ INFOBALT Lithuania
- √ ITAS – IT Association of Slovakia
- √ IVSZ - ICT Association of Hungary
- √ LIKTA – Latvia Information and Communications Technology Association
- √ National Digital Alliance (DNA) - Bulgaria
- √ SAPIE - Slovak Alliance for Innovation Economy